

KERTINĖ
PARAŠTĖ

Skatinimas

Žodis „skatinimas“ susijęs su veiksmazodžiu „skatinti“. Jo prasmė: raginti, judinti; skatinti ką nors daryti, mokyti, vienyti; palaikyti norą, iniciatyvą, idėją ir panašiai.

O skatiniojas yra žmogus, gerai suvokiantis naudingą veikimo vertę. Jis ir pats savo žodžiu ar pavyzdžiu dažnai patraukia kitus daryti tai, kas mūsų gyvenimui šiek tiek pastumia į šviesesnę, sveikesnę, taikesnę ateitį. Ir tie, kurie sugeba kitus paskatinti kokiame nors vertingame tikslui, yra ypatingi žmonės. Sakytum, reiklus visuomeninio ar kultūrinio gyvenimo prekiaujantis. Įkalbėti kokiame retai skaitančiam užsienietui lietuvišką laikraštį ar žurnalą — tai jau Skatinimo medalio vertas laimėjimas. O jei įtikinsi jį ar jį nusipirkti vertingą mūsų leidyklų knygą — rimto ordino verta paskata. Juo labiau šiais laikais, kai spoksiojimas ir televizija ar aistringas flirts su kompiuteriais tapo kuno ekvivalentu žuliančią mada. Jau nebeuolome apie žala mastymui.

Žmogiškame pasaulyje skatinimo niekad netrūksta. Religinės institucijos, mokyklos, įvairios geranoriškos organizacijos savo ruožtu skatina elgtis taip, kaip mūsų tradicinė, patirties grūdinta etika nurodo. Filosofijos veikalai didžią dalimi spinduliuoja ir skatinimo šviesą. Visos teologinės nuorodos ir Dievas — tąja absoliutinio gėrio esybė — turi tikslą tvarkyti tikinčiųjų kelius dangop. Atrodo, kad žmogiškos išminties sistemoje, kur tik veikia smegenys, kur tik plaka širdys, linkmė į pozityvią pusę yra savaime suprantamas dalykas. Gyvybė be gėrio neišsivaizduojama.

O vis dėlto kariaujama, žudoma, kankinama, grobiama, apgadinėjama, pavergiama, persekiojama... Nusikaltimų prieš gyvenimą galima suminėti ilgiausią sąrašą. Žmonijos istorija bet kada piešiama ne tik rimties, ne tik kvailybės, bet ir apokaliptinės bruozais. Ir jeigu kas priekaištuoja, kad nūdien menuose yra per daug cinizmo, ironijos, pašaipos, per daug žiaurųjų pavaizdavimų, tegul tuo nesistebi; šitoks cinizmas, mano manymu, tai įskaudinto mąstancio žmogaus reakcija prieš nuolat siaučiančius žiau-

rumus, prieš visokią menkystę, prietarus, pigius sentimentus, šabloną, veidmainiavimą, žmonių išnaudojimą. Cinizmas yra antidotas. Maišto prieš blogi išraiška. Juk normalus žmogus negali ramia sąžine taikstytis prie to, kas ardo žmonijos gėrynių audinius. Be to, anot modernių psichologų, cinizmas nuo tiesos skiria tik plonytė riba.

Reikia neužmiršti, kad ir tobuliausioje visuomenėje ne visiems individams (paveldėtų genų, aplinkos ir įvairių sąlygų dėka) galimybės į sėkmę ir į sveikatą yra lygiai vienodos. Tokia yra mūsų lemtis negimti pakankamai turtingu, intelektualiu ar sveikata trykštančiu tėvu kieme. Ateiname į pasaulį skirtingi. Net ir mirštame kiekvienas savaip. Cinikas pasakyti: tik vienoje vietoje surasi lygybę — kapinėse. Bet ir čia daug kur dūko nevienodi paminklai.

Jei neturi klausos, geru muziku netapsi. Be aštraus intelekto, mokslininku nebūsi. Jei neturi lėšų, bus itin sunku normaliu laiku baigti aukštąjį mokyklą Amerikoje. Jei gimai Indijos parijų tarpe, skursi su kitiems vargdenių milijonais. Jei esi palestinietis, nuo pat vaikystės būsi mokomas kovoti prieš savo krašto pavergėjus. Tai nesibaigianti grandinė. Ištrūkti iš jos tiesiog neįmanoma.

Likimas (ar atsitiktinumas) tau davė pradžią. Esi saviestas, žiauriai nevienodų galimybių pasaulyje. Daryk ką nori. Rašyk eilėraščius apie idealų bokštą. Gal ir pakils? O jei esi gimęs silpnavaivis, dar pasilgojęs, tai neretai jausies nuskriaustas, atstumtas, vienišas, kai kada tušties ir pagiežos kamuojamas, atsišauks, kandus... Gyvenimo orkestrė fiziologija yra bene pats svarbiausias instrumentas, savo kakofonijomis paklūpančias ir gabų dirigentą.

Grįžkime prie skatinimo. Argi paveldėtų nelygybių plotuose jo reikšmė išblunksta? Nemanau. Anaistol. Skatinimo energija yra tam, kad žmogus, įvairuojąs savo igimtais plusais ir minusais, galėtų sau surasti tinkamiausią laikyseną. Būtyje. Kitaip sakant, tapti gamtos Paradokso teigiamą prasmę. Kitos gi išeities nėra. Jis ar ji kaip

Giesmė Martyno
Mažvydo knygoje

JURATĖ TRILUPAITIENĖ

Martyno Mažvydo paruoštos pirmosios lietuviškos knygos atvėrė naują ryškų Lietuvos kultūrinio gyvenimo puslapį. Drauge su lietuviškos raštijos pradžia i Didžiąją ir Mažąją Lietuvą plusterėjo ir nauja, gavi protestantiškos muzikos bangą, kuri praturtino krašto muzikinį gyvenimą, suteikdama jam naujų spalvų.

Mažvydas plačiai atvėrė lietuviams vartus į krikščioniškojo pasaulio muzikos meno lobyną — daugybę giesmių, kurios lengvai krito į lietuvių širdis, nes buvo giedamos gimtąja kalba. Jau pirmojoje lietuviškoje knygoje *Katekizmo prasti žodžiai*, 1547 metais išleistoje Karaliaučiuje, buvo išspausdinta dešimt giesmių su gaidomis.

Mažvydas visą gyvenimą rūpinosi lietuviškomis giesmėmis ir iki mirties dirbo, ruošdamas stambiausią lietuvišką knygą *Giesmes krikščioniškas*, kurios pats nebesusėjo išleisti. Ši darba užbaigė Baltramiejus Vilentas 1566 ir 1570 metais, Karaliaučiuje išleides pirmąją ir antrąją šio giesmyno dalis.

Katekizmas ir kitos pirmosios lietuviškos knygos neatsirado spontaniškai. Giesmių vertimai, atranka, jų melodijų mokymasis prasidėjo dar tada, kai 16-ojo amžiaus pradžioje Lietuvos jaunimas vyko siekti mokslų Wittenbergo, Frankfurto prie Oderio, Leipzigo ir kitus protestantiškus centrus. Ten jie susipažino su Martyno Liuterio mokslu, ten jie girdėjo, mokesi ir patys giedojo naujas, nežinomas ir jau nuo seno Lietuvos bažnyčiose skambėjusias grigališko choralo giesmes, kurios sudarė naujų liuteroniškų giesmių pagrindą.

Mažvydas ir kiti žinomi bei nežinomi lietuviškos raštijos pradininkai lietuviškų giesmių leidybai buvo pasiruošę. Jų kūrybiškumą liudija tai, kad jie nepasirinko lengviausio kelio, nevertė į lietuvių kalbą ank-

nors turi pralaužti negatyvizmo užtvartą. Argi kalta gamta, argi kalta mįslingoji begalinė Visata dėl to, kad mūsų baigtinėje planetoje Žemėje, nepaisant tam tikro dėsningumo, viskas be gailėsio įvairuoja. Ir pavidalai. Ir apraiškos. Ir metų laikai, ir dienos. Ir miestai yra kitiški. Ir valstybės. Ir tautiniai charakteriai, viasada trokštantys paskatinimo ištverti.

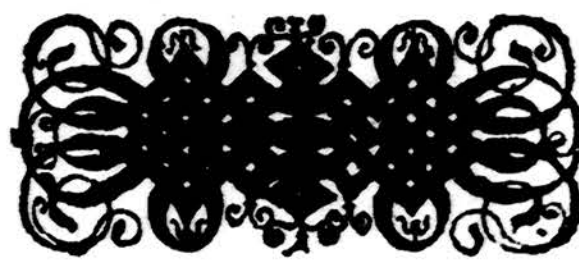
Pranas Visvydas

čiau išspausdintų vokiškų, čekiškų ar lenkiškų giesmių, o iš esmės sudarė naujus, originalius giesmių, atrinkdami į juos giesmes iš daugelio įvairių šaltinių.

Šešiolikajame amžiuje naujų protestantiškų giesmių kūryba, jų vertimai buvo itin populiari to laikotarpio literatūrinis-muzikinis žanras ir pirmosios giesmės į lietuvių kalbą buvo išverstos kur kas anksčiau, nei buvo išspausdinta pirmoji lietuviška knyga. Greta Mažvydo dirbo ir kiti lietuviškos raštijos pradininkai, kurie rūpinosi giesmėmis. Išliko žinia, kad Abraomas Kulvietis 1545 metais prieš mirtį prašė artimųjų laidotuvių giedoti jo išverstas lietuvių kalbą psalmes.

Mažvydo knygų giesmės brangios ne tik todėl, kad jos yra pirmieji lietuviškos raštijos paminklai. Išskirtinis Mažvydo knygų bruožas — dėmesys mokyklai, mėlė žekeliui, t. y. mokiniams. Šių knygų giesmės liudija lietuviškos mokyklos pirmuosius ryžtingus žingsnius. Mažvydas, ruošdamas giesmes, rūpinosi jaunimo švietimu, siekė, kad lietuviška mokykla neapsiribotų lietuviško rašto ir tikėjimo tiesų mokymu, bet ir plačiau pravertų duris į mokslo pasaulį. Mažvydas lietuvišką mokyklą kreipė europietinio universalizmo keliu. Ir tai jis darė, ne vien *Katekizme* paskel-

Giesmės Chriš-
ščioniškas gedomas Baš-
niczofu per Aduentą ir Ka-
ledas ir Gram-
niczu.

Isch spauštas Karalau-
czui nūg Jona Daubmana
Metu Dieva

M.D.LXVI.

Martynas Mažvydas. *Giesmes chriščioniskas, gedomas baszniczofu per Aduentą ir Kaledas ir Gramniczu*. (Karaliaučius, 1566). Pirmoji giesmyno dalis, jau po Martyno Mažvydo mirties, parengta jo pusbrolio Baltramiejaus Vilento.

bės „Mokslą skaitymo ir rašto“, bet ir „giesmes berneliams naujai suguldytas“. Greta giesmių, kurias giedojo visa bažnyčia, visa bendruomenė, buvo ir giesmių, skirtų tik mokiniams. Tai dažniausiai giesmės, kurios daktiniais tikslais buvo giedamos ir gimtąja, ir lotynų kalbo-

mis. Prie šių giesmių buvo nurodytas ir jų lotyniškas šaltinis. Apie tai, kad šias giesmes privalo giedoti ne tik lietuviškai, bet ir lotyniškai, buvo nurodyta giesmėje: „Dėl žmonių galima giedoti lietuviškai, o žekeliai gali giedoti lotyniškai“, arba „Psalmus lotyniškais gie-

dok iš psalteriaus lotyniško“. O prie kelių giesmių pateikiama ne tik nuoroda į lotynišką šaltinį — bet greta lietuviško ir pilnas lietuviškas tekstas.

Vienintelė lietuviškame giesmynne esanti keturbalsė giesmė, kuriai Mažvydas, kaip jis pats rašo: „... dielei waiku wissus kieturis balsus netingiejau padieti“, buvo paimta iš lotynų kalbos gramatikos. Ši giesmė buvo giedama, mokant vaikus lietuviškos eilėdaros. Itraukdamas šią giesmę į lietuvišką giesmyną, Mažvydas labai aiškiai išreiškė savo švietėjišką nuostatą — kad vaikams, pramokusiems lotynų kalbos, būtų atviro durys toliau siekti mokslo.

Mažvydo giesmių įtaka akivaizdi visiems vėliau išleistiems lietuviškiems giesmynams tiek Rytų Prūsijoje, tiek ir Didžiojoje Lietuvoje. Tačiau jo giesmių įtaka akivaizdi ir lietuvių liaudies dainoms. Pirmą kartą liaudies daina buvo užrašyta 1634 metais, kada Mažvydo vaikaitis Bridzius Gedkantas į atsiminimų albumą įrašė melodiją ir tekstą: „Ne visi medžiai artojamams priduoti“. Jadvyga Čiurlionytė rašė, kad ši daina, nors ir atspindi liaudies dainas Prūsijoje, tačiau jos melodija gerokai skiriasi nuo tikrųjų senovinių liaudies melodijų. O ši daina tai savaip mazhetuvių pertvarkyta Mažvydo giesmių medžiaga, kurioje savitai suderintas pasaulietinis tekstas ir liuteroniškos giesmės melodija. Tai ryškus pavyzdys, kaip amžių begybje ketėsi Mažvydo giesmių melodijos ir tekstai.

Iki mūsų dienų labai pakito senoji lietuvių kalba, pasimiršo daugelį žodžių ir išsireikšimų, bet nepakito giesmių dvasia, viasada stiprinusi lietuvių širdis.

Nauji etnografo Vacio
Miliaus darbai

JURGIS GIMBUTAS

Habilituotas dr. Vacys Milius, gyvenęs Vilniuje, tačiau žemaitis, žinomas savo darbais lietuvių etnografijoje. Jis yra Vilniaus universiteto profesorius ir Mokslų akademijos Etnografijos skyriaus vedėjas. Neseniai išėjo du jo parašyti bibliografiniai darbai: *Žemaitių etnografijos bibliografija*, išleista Vilniuje, 60 puslapių. Leidėjai: Žemaitių kultūros draugija ir Žemaitių akademija. Šiame leidinyje su-

registruota 19-ojo - 20-ojo amžių literatūra — knygos ir periodikos straipsniai. Medžiaga klasifikuojama pagal „Internationale Volkskundliche Bibliographie“ (Tarptautinė tautotyros bibliografija) nustatytą tvarką. Profesorius Milius suregistravo per beveik du šimtmečius paskelbtus darbus apie etnografiją, sakralinę ir pasaulietinę liaudies architektūrą, tautodailę, papročius, tyrinėtojus ir jų spausdintų darbų recenzijas. Viskas suskirstyta į 22 skyrius. Pavardžių rodyklėje dažniau minimi šie autoriai: Konstantinas Bružas, Balys Buračas, Izidorius Butkavičius, Marijona Čilvinaitė, Šnays Daunys, Ignas Jablonskis, Liudvikas Adomas Juzevičius, Ignas Končius, Juozas Mickavičius, Vacys Milius, Aleksandras Pakalniškis, Juozas Petraitis, Vladas Statke-

vicius, Adomas Vitauskas. Iš viso suregistruota apie 330 pavardžių, 646 bibliografinės pozicijos. Tiražas — 1,000.

Kodėl apsiribota tik žemaitių etnografija? Milius pradeda savo pratarimą teiginiu, kad žemaitiai yra išlaikę daug senosios kultūros apraiškų iki 20-ojo amžiaus vidurio. Jie sulaukė nemažai specialistų tyrinėtojų ir kraštotyros mėgėjų dėmesio. Galėjo lemti ir leidėjai.

Antrasis pastarųjų metų bibliografinis Vacio Miliaus darbas yra *Gimtojo krašto (1934 - 1943) bibliografija*. Ši 32 puslapių knygutė išleista Vilniuje 1996 metų pabaigoje. Tiražas 1,500. *Gimtojo krašto* žurnalą leido Šiaulių kraštotyros drau-

Martyno Mažvydo „Katekizmo“ sukakties minėjimo JAV komiteto nariai: (pirmoje eilėje) dr. Giedrius Subačius, Nijolė Martinaitė-Nelson, Laima Petrauskaitė-Van der Stoep; (antroje eilėje) dr. Algimantas Kelertas, dr. Jurgis Anyšas, Dalia Stakytė-Anysienė ir Vilijus Trumpionas. Trūksta: Dailios Šlenienės, Ramūno Buntino ir dr. Peter Zansitis.

gija nuo 1927 iki 1943 metų. Iš viso išspausdino 31 numerį 17-oje knygų, 2,388 puslapių, iliustruota. Dabar tie žurnalai yra bibliografinė retėybė, nes mažai jų sunaikinta per sovietinę okupaciją. Lokalinės istorijos, etnografijos ir aplamai kraštotyros klausimais rašė 116 autorių. Visą medžiagą Milius suskirstė į tryliką skyrių. Gaila, kad į tą knygutę nesudėti straipsniai, paskelbti *Gimtojo krašto* Nr. 32, kuris buvo sudarytas 1944 metais to paties redaktoriaus P. Bugailiško, tačiau tada nebeišspausdintas. Rankraščiai išsaugoti Mokslų akademijos bibliotekoje Vilniuje. Tik po 51 metų, 1995 me-

tais atsirado galimybė išspausdinti ir tą paskutinį *Gimtojo krašto* numerį. Spaudai parengė ir redagavo Vacys Milius ir Roma Sabaliauskaitė. Išleido Lietuvos kraštotyros draugija 1996 metų pabaigoje. Toji 100 puslapių knyga turi 24 straipsnius su iliustracijomis. Tiražas 1,500.

Čia suminėti leidiniai vel parodo, kad Lietuvos etnologai ir kai kurie leidėjai dirba nesusitodami. Naujais veikalais bandoma pasivyti laiką, prarastą okupacijų metu, kada lietuvių kultūros tyrinėjimai buvo nusutūti paskutinėn vieton.

Šiame numeryje:

Trokštame paskatinimo ištverti • Giesmė Martyno Mažvydo knygoje • Vacio Miliaus etnografiniai darbai • Studijų dienos Lietuvoje • Trijų Lietuvos menininkų koncertai • Dailios Staniškienės „Dainava“ • Parodos: Čiurlionio galerijos 40 metų sukaktis ir Nijolė Baniene Lietuvių dailės muziejuje

IMTASAI
KRASAS

1944
(1996)
Nr. 32

Lietuva 21-ojo amžiaus išvakarėse

Svarstymai ant Nemuno kranto Jurbarkė

JUOZAS BAUŽYS

„Lietuva 21 amžiaus išvakarėse: tarp Europos ir Eurazijos“ — buvo pagrindinė „I laisvė“ fondo šeštosios studijų savaitės Lietuvoje tema. Šiame studijos vyko birželio 26-29 d. Jurbarkė, kur ketvirtadienio rytą iš Kau- no pajudėjo pilnas autobusas dalyvių ir svečių, kurie keliaudami gražiomis Nemuno pakrantėmis, sustodami keliose istorinėse vietovėse, pavakare atvyko į Jurbarkę. Aikštėje prie Jurbarko kultūros rūmų jau laukė didžiulis būrys jurbarkiečių. Buvo pakelta trispalvė ir sugiedotas himnas, o salėje studijų dienos maldos žodžiais atidarė arkivyskupas Sigitas Tamkevičius ir evangelikų vyskupas Jonas Kalvanas. Kalbėjo Jurbarko meras Aloyzas Zairys, ambasadorius dr. Vytautas Dambrava, dr. Adolfas Damašius, Jonas Zairevičius, Juozas Baužys. Buvo išklaušyti dr. Antano Maceinos prieš 50 metų Vokietijoje pasakytos kalbos rodo žodžiai. Meninę programą atliko jurbarkiečių „Mituvos“ ansamblis.

Politika, moralė, valstybingumas

Penkto dienio (VI.27) rytą, pirmojoje studijų sesijoje kalbėjo Lietuvos tarptautinių santykių instituto vicedirektorius Raimondas Lopata. Savo paskaitoje „Lietuvos geopolitinis kodas“ jis apžvelgė geopolitinę valstybės padėtį, su ja istorijoje ir dabarty susijusias problemas, dažnai veikiančias ir politinę Lietuvos valstybės kryptį. Išskleidė svarbą ir reikšmę glaudžių santykių su kitomis Baltijos valstybėmis, su Lenkija ir Šiaurės šalimis. Tokie santykiai padėtų stiprinti geopolitinį Lietuvos pajėgumą ir išvengti Rusijos spaudimo. Prelegento mintys susilaukė plačių diskusijų.

Ambasadorius dr. Vytautas Dambrava savo paskaitoje „Politika ir moralė“ nagrinėjo labai opią temą, apžvelgdamas įvairius požiūrius į moralės ir politikos santykius nuo senovės Romos imperijos iki dabartinių laikų. Prelegento nuomone, politika ir moralė, veikiančios viena kitą, turėtų rasti sintezės kelią, nes to reikalauja ir mūsų krikščioniškoji doktrina. Kalbėdamas konkrečiai apie Lietuvos politinio gyvenimo vaizdą, apie jau prasidėjusias politines lenktynes, jis ragino suprasti tikrąsias vertybes ir atskirti pelus nuo grūdų.

Linės Kojelės kalbėjo tema „Lietuvos valstybingumo prioritetai“, besidamas juos iš politinės-ekonomines puses. Jis pažymėjo, kad augantys JAV ir Vakarų Europos interesai ekonominiame srityje turės nemažą įtaką Lietuvos politikai. Svarbu žinoti, koks tų interesų tikslas, reikia išskirti teigiamas ir neigiamas investicijas. Jis pabrėžė, kad Lietuvos verslininkams turėtų labiau rūpėti valstybės gerovė, o valstybei būtų gera žinoti, ką planuoja ir apie ką galvoja bent 100 turtingiausių valstybės verslininkų.

Europos Sąjunga: taip ar ne

Penkto dienio popietę, vadovaujant Seimo narei Vilijai Aleknaitei ir dr. Adolfui Damašui, vyko apvaliojo stalo diskusijos tema „Lietuva kelyje į Europos Sąjungą: uždaviniai ir klaviniai“. Tautininkų sąjungos atstovas Vaidotas Antanaitis, paminėjęs, kad tuo tarpu Lietuvoje dar nematyti valstybės ateities vizijos, nėra su-

kurtų tinkamų programų nei atskirose partijose, patarė į Europos Sąjungą dar neskubėti. Reiktų pirmiau pagyventi ekonomiką ir priimti naujus tinkamus įstatymus. Romualdas Ozolas (Centro sąjungos atstovas) galvojo, kad mums didžiausias kliuvinis yra pati Europos Sąjunga, kuri tuo tarpu, atrodo, nėra suinteresuota, kad mes į ją įstotume. Daug klūdo ir mūsų pačių sąmonė: sunkus pasirinkimas tarp savarankiškumo ir globalinės orientacijos. Svarbu taip pat žinoti, kiek ES paveiks ir mūsų kultūros apsaugojimą. Valstiečių partijos atstovas J. Mišeikis abejojo, ar ES tikrai bus naudinga Lietuvai, ar tikrai bus paprastam žmogui. Arvydas Vidžiūnas (Tėvynės sąjungos — LK atstovas) entuziastingai patarė daryti viską, kas galima, ir artėti prie ES nustatytos narystės modelio. Jis nematė jokio kito kelio, kuris Lietuvai šiuo metu būtų naudingesnis. Feliksas Palubinskas (LKDP atstovas) tvirtino, kad visuomet į bet kokias sąjungas einama dėl tam tikros naudos. Nėra abejonės, kad ekonomiškai ES bus Lietuvai naudinga, tad vertėtų savęs paklausti, ar bus geriau, jei liksim už jos ribų. Tėvynės sąjungos atstovas Vytautas Dūdėnas gana šaltai tikino, kad įstojimas į ES dar gana ilgas procesas, todėl turime laiko pasitenkti peržiūrėti visus siūlymus, analizuoti ekonominę padėtį. Vilija Aleknaite, susumuodama kalbėjusių nuomones, kitų valstybių pavyzdžiais (Airija, Ispanija ir kt.) nurodė, kad ES jau padėjo joms visokeriopai klestėti.

Į diskusijas savo mintimis entuziastingai jungėsi asmenys iš auditorijos. Gaila, kad ilgiau užtruko simpoziumo pranešimai nebeapliko diskusijoms daugiau laiko, nes rengėjai buvo numatę išvykta autobusų į Jurbarko apylinkes — Dainių ūkio kompleksą ir Žindaičių kaimą. Teko išsilepsnojančias diskusijas nutraukti.

Ekonomika ir tautos ateitis

Šeštadienio (VII.28) ryto pirmasis pranešimas buvo prof. Valdo Samonio. Jo tema — „Lietuvos ekonominė sistema ir ryšiai su užsieniu XXI amžiaus išvakarėse“. Panaudodamas ekvivalentus įvairias lenteles, Valdas Samonis kalbėjo apie įvairius ekonominius pasikeitimus pasaulyje ir ką jie reiškia Lietuvai. Didžiųjų korporacijų ir naujos technologijos amžius gali būti naudingas ir Lietuvai, kuri integruojasi į Europą yra mums taip labai reikalinga. Šalia naujosios technologijos, būtini ir lankstesni įstatymai. Reikia augti ekonomiškai, pasivyti kitas valstybes, suteikti daugiau ekonomines laisvės privačiam sektoriui.

Stasys Ravinskis, Lietuvos pramonininkų konfederacijos atstovas, kalbėjo panašia Lietuvos ūkio plėtros tema, nusišveddamas krašto ekonomikos žingsnius nuo 1989 iki dabar. Jis galvojo, kad dėl didelės konkurencijos Lietuvai įeiti į pasaulio rinką yra sunku. Mūsų eksportas mažesnis negu importas, bet vis tiek reikia stengtis gamybą plėsti. Būtinai mokslo ir gamybos ryšys, mitybų mazinimas. Blogai, kad augantys mūsų chemijos pramonės trukdė ekologinis spaudimas.

Ekonomistas Jonas Pabedinskas savo pranešime tema „Verslo kultūra“ palygino Lietuvos ir Vakarų pasaulio verslininkų pamatinės žymes. Tuo

Nijolė Banienė

„Tamsios mintys“, 1996
Akrylis, 30" x 24"

Dailininkės Nijolės Banienės darbų paroda „Sek mane takeliu“ atidaroma šiandien, šeštadienį, rugsėjo 20 dieną, 7.30 v.v. Lietuvių dailės muziejuje, Pasaulio Lietuvių centre, Lemont, Illinois. Paroda vyks iki spalio 11 dienos.

tarpu, kai Vakaruose laikymasis žodžio, etiškas, sąžiningumas, moralinis susivarymas yra dažnai pastebimas, Lietuvoje jo vis dar trūksta. Negerai, kad Lietuvoje dažnai toleruojamas verslininkų tarpe pasireiškiantis savanaudiškumas bei noras greit pralobti. Todėl prelegentas ir ragino Lietuvos verslininkus būti labiau kultūringais.

Ketvirtasis šiandien kalbėjęs ekonominiais klausimais buvo Seimo narys Vytautas Dūdėnas. Jo tema — „Finansinės sistemos atkūrimas“, kurioje buvo nušviesta sunki finansinės sistemos istorijos eiga. Jos atkūrimo metu būvę nesąžiningi finansininkai dar ne visi patraukti atsakomybėn. Iš 29 bankų liko tik 12. Prokuratūra nepakankamai veikė krizei sustabdyti. Nepagrįstai buvo kaltinama Tėvynės sąjunga. Tačiau reikia atsiminti, kad netinkama sistema įveikti yra labai sunku. Nors valdininkai ir keičiasi, bet biurokratai pasilieka.

Nuo ekonomikos ir su ja susijusių klausimų ir dar aštresnė tema nukreipė dr. Vlada Stančiūnienė, savo paskaitoje užklaušiusi: „Ar mes išmirštanti tauta?“. Atsėdūręs įvairių kultūrų sankryžoje — tai labai svarbus klausimas, — sakė prelegentė. Lentelių pagalba ji parodė, kaip nuo 1992 metų Lietuvos gyventojų skaičius mažėja. Auga mirtingumas, mažėja gimstamumas, didėja emigracija ir Rytus ir Vakarais. Ypačiai aukštas vyrų mirtingumas. Dažnai imamas blogas pavyzdys iš Vakarų Europos: neregistruojamas santuokos, santuokų mažėjimas, abortų didėjimas. Juk dabar šimtui gimimų tenka net 60 abortų. Todėl į aiškiai nemalonių klausimų — ar esame išmirštanti tauta? — su širdgela reikia atsakyti — taip.

Švietimas ir spaudos laisvė

Šeštadienio popietę studijų savaitės dalyviai ir gausus jurbarkiečių būrys rinkosi į didžiųjų Kultūros rūmų auditoriją. Ten turėjo atvykti Seimo pirmininkas profesorius Vytautas Landsbergis. Jo belaukiant buvo tiesiama numatyta programa, skirta švietimo ir spaudos reikalams aptarti. Garliavas Juozo Lukšos-Daumanto gimnazijos direktorius Vidmantas Vitkauskas skaitė paskaitą tema „Mokykla atsinaujinančioje visuomenėje: tarp praeties ir dabarties“. Supažindinęs su lietu-

viškos mokyklos istorija nuo 1397 metų, kada ji buvo pirmą kartą senovose dokumentuose paminėta, Vitkauskas apsisistojė prie dabartinių lietuviškos mokyklos problemų. Jis kalbėjo apie „Tautinės mokyklos koncepciją“ ir apie švietimo reformų įgyvendinimo reikala. Skundėsi, kad ne visi mokytojai nori ir sugeba dirbti naujomis sąlygomis, nerodo pastangų dvasiniam ir intelektualiniam atsinaujinimui. Čia kalta ir pati visuomenė, o ypač spauda ir televizija, nepakankamas jaunimo pilietinis ir patriotinis ugdymas.

Dienovidžio redaktorė Aldona Žemaitytė kritiškai nagrinėjo laisvės ir atsakomybės santykį Lietuvos spaudoje. Ji liko tik 12. Prokuratūra nepakankamai veikė krizei sustabdyti. Nepagrįstai buvo kaltinama Tėvynės sąjunga. Tačiau reikia atsiminti, kad netinkama sistema įveikti yra labai sunku. Nors valdininkai ir keičiasi, bet biurokratai pasilieka.

Nuo ekonomikos ir su ja susijusių klausimų ir dar aštresnė tema nukreipė dr. Vlada Stančiūnienė, savo paskaitoje užklaušiusi: „Ar mes išmirštanti tauta?“. Atsėdūręs įvairių kultūrų sankryžoje — tai labai svarbus klausimas, — sakė prelegentė. Lentelių pagalba ji parodė, kaip nuo 1992 metų Lietuvos gyventojų skaičius mažėja. Auga mirtingumas, mažėja gimstamumas, didėja emigracija ir Rytus ir Vakarais. Ypačiai aukštas vyrų mirtingumas. Dažnai imamas blogas pavyzdys iš Vakarų Europos: neregistruojamas santuokos, santuokų mažėjimas, abortų didėjimas. Juk dabar šimtui gimimų tenka net 60 abortų. Todėl į aiškiai nemalonių klausimų — ar esame išmirštanti tauta? — su širdgela reikia atsakyti — taip.

Profesorius Vytautas Landsbergis pritarė Aldonos Žemaitytės teigimui, kad visada svarbiau yra rašyti tiesą. Jis išskėlė mūsui matomą nepakantumą, netinkamą vartojamą humora, kazkokį pyktį religiniams dalykams, perdėtą liberalizmo siekimą. Juk atsiranda iš pykčio drėbančių, kai kas nors pasako, jog Lietuva — Marijos žemė.

Kas gi būtų, jei kas nors pasiulytų Marijos vardo ordina? Tuo tarpu estai tokį turi. Pasisakydamas švietimo klausimu, profesorius pažymėjo, kad jaunoji karta turėtų būti auklėjama patriotiškai. Švietimo ministras Zigmas Zinkevičius savo platesniame žodyje išskėlė reikala mokiniuose skiepyti lietuvišką dvasią, užimti juos užklausine veikla ir pageidavo, kad pagerėtų naujų vadovėlių leidyba. Dar apie spaudos laisvę savanauksiškai besinaudojanti spauda su humoru kalbėjo rašytoja Vytautė Žilinskaitė, pabaigoje jau rimtai išskėlus būtiną reikala dvasingos spaudos, kuri padėtų jaunimui surasti amžinąsias žmogaus gyvenimo vertybes.

Vakare studijų dienų dalyviai (bent didesnę jų dalį) išvyko į Smalininkų aukštensniąją žemės ūkio mokyklą ir į kitas Jurbarko apylinkes, kur gražioje miško aikštėje prie laužo buvo jaukiai praleistas vakaras.

Santara - Šviesa Lietuvoje

ALGIMANTAS ANTANAS NAUJOKAITIS

Dar neseniai, rugsėjo pirmąją savaitę, Lemont'e, Pasaulio Lietuvių centre, vyko Santaros-Šviesos suvažiavimas, bet neblėsta geri įspūdžiai iš šio sambūrio konferencijos, kuri pačiame vidurvasaryje įvyko Vilniuje ir Birštone.

Iš JAV, iš šalies, kur atsirado šis demokratinio, liberalaus nusistatymo išeivijos lietuvių judėjimas, atvyko gražus būrys, Lietuvoje, jau gerai žinomų jo kūrėjų ir puoselėtojų — Valdas Adamkus, Vytautas Vepėtas, Raimundas Mieželis, Alina Staknienė, Zenonas Rekašius, Liūtas Mockūnas, Kazys Almenas — visų čia neišsiskačiuoti. O kiek daug dalyvavo mūsikių santariečių — Vytauto Kavolio mokinių ir pasekėjų! Be Dariaus Kuolio, Sauliaus Žuko, Leonido Donskio, Arūno Sverdiolo, G. Mažeikio ir kitų pačių aktyviausių mūsikių sanaričių, išaugusių, sutvirtėjusių per tuos kelerius Nepriklausomybės metus, konferencijoje dalyvavo ir visos būrys jaunų, į šį sambūrį neseniai įsijungusių naujų dalyvių. Tarp jų mačiau ir dvi mokytojas iš Kelmės, jauną dailininką A. Preikšą, atvykusį iš Alytaus. Ankstesnėse, jau čia, Lietuvoje, vykusiose konferencijose nepastebėjau dalyvių iš provincijos, iš tolimų Lietuvos kraštų. Tad pagalvojau: Santaros-Šviesos sambūrių jau pradeda domėtis ne tik sostinės, Kauno, Šiaulių, Klaipėdos ir kitų kultūrinių centrų intelektualai, bet ir platesnė visuomenė. Negana to! Pastebėjau,

kad į šį lietuvišką sambūrį įsijungia ir kaimyninių šalių kultūrininkai bei intelektualai. Antai jau antrą kartą Santaros-Šviesos konferencijose aktyviai dalyvavo garsūs ir talentingas jaunas mokslininkas iš Estijos, Helsinkio universiteto profesorius Rein Raud, mokantis bene 20 kalbų, tarp jų ir lietuvių. Kai jo paklausiau, kodėl čia, Lietuvoje, jis atvažiuoja dalyvauti Santaros-Šviesos konferencijose, paruošia ir skaito idomius pranešimus, aktyviai dalyvauja disputuose, lyg Estijoje ar Suomijoje nebūtų panašūs sambūrių, Rein Raud atsakė: — Mane domina, patraukia idomūs, intelektualūs, laisvai mąstančių Lietuvos santariečių pranešimai, studijos, diskusijos. Man idomu ir naudinga su jais padiskutuoti, pasitikrinti savo mokslinius tyrinėjimus, labiau įsigilinti į Kavolio ir jo mokinių studijas. Juk tokių mokslo vyrų kaip Kavolis ir jo gabių mokinių turi toli gražu ne kiekviena šalis.

Konferencijoje dalyvavo ir baltarusis, Vilniaus universiteto slavų filologijos katedros doktorantas Sergej Šupa, pasakęs, kad jo kultūrinės emigracijos vieta dabar tapo Lietuva. Tad ir šis emigrantas, neradamas vietos pasireikšti savo šalyje, kur prasidėjo brutalus demokratijos, liberalių pažiūrų, laisvos minties varžymas, įsijungė į lietuviškąjį Santaros-Šviesos sambūrį.

Dar negaliu nepaminėti iš Australijos atvykusios lietuviškos

išeivės poetės Aldonos Veštinaitės-Janavienės. Nepaisydama savo fizinės negalios, ji dalyvavo visuose konferencijos renginiuose, atidžiai klausėsi ir užsirašinėjo santariečių pranešimus, diskusijas, svarstymus.

Taigi Vilniaus-Birštono konferencijoje dalyvavo gausus būrys intelektualų, bet pirmą kartą jau nebuvo prieš metus mirusio Santaros-Šviesos iškūrto ir vadovo Vytauto Kavolio. Bet didžioji dalis konferencijos programos buvo skirta jo darbams ir idėjoms nagrinėti. Pradėdamas konferenciją, tai pažymėjo ir vienas iš šio sambūrio dabartinių vadovų Valdas Adamkus. Jis pasakė, kad šiai konferencijai suvažiavimui jis skiria ypatingą reikšmę. Ilgas Santaros-Šviesos nueitas kelias skleidžiant humanizmo persunktas liberalines idėjas, remiant kūrybinę iniciatyvą, skatinant mokslinį ir kūrybinį jaunųjų talentų vystymąsi ir skiepijant toleranciją, brandinant mūsų visuomenę, yra Santaros-Šviesos veidas, išryškėjęs jos veikloje, kalbėjo Valdas Adamkus. Pasak jo, šiomis sampratomis turime vadovautis ir ateityje. Tai bus tąsa to darbo, kuriam pagrindą nutiesė mūsų organizacijos siela Vytautas Kavolis, kurio netektis ir trūkumas dabar taip skaudžiai jaučiamas.

Žodyje apie Vytautą Kavolį filosofas Arvydas Šliogeris apgailestavo, kad Lietuvoje dar maža laisvos dvasios, savarankiškai mąstančių žmonių, tebesireiškia ritualinė politika, de-

(Nukelta į 4 psl.)

me. Kas gi būtų, jei kas nors pasiulytų Marijos vardo ordina? Tuo tarpu estai tokį turi. Pasisakydamas švietimo klausimu, profesorius pažymėjo, kad jaunoji karta turėtų būti auklėjama patriotiškai.

Švietimo ministras Zigmas Zinkevičius savo platesniame žodyje išskėlė reikala mokiniuose skiepyti lietuvišką dvasią, užimti juos užklausine veikla ir pageidavo, kad pagerėtų naujų vadovėlių leidyba. Dar apie spaudos laisvę savanauksiškai besinaudojanti spauda su humoru kalbėjo rašytoja Vytautė Žilinskaitė, pabaigoje jau rimtai išskėlus būtiną reikala dvasingos spaudos, kuri padėtų jaunimui surasti amžinąsias žmogaus gyvenimo vertybes.

Vakare studijų dienų dalyviai (bent didesnę jų dalį) išvyko į Smalininkų aukštensniąją žemės ūkio mokyklą ir į kitas Jurbarko apylinkes, kur gražioje miško aikštėje prie laužo buvo jaukiai praleistas vakaras.

Kultūra ir poezija

Sekmadienio rytą, po šv. Mišių Jurbarko katalikų bažny-

cijoje, studijų dalyviai vėl rinkosi į posėdžių salę. Labai idomą paskaitą skaitė profesorius Jurgis Dvarionas. Jo tema — „Tautinė tapatybė ir integravimas į Europą“. Jo manymu, lietuviškas tautinis identitetas yra ugdomas bendraujant su protėvių dvasia. Lietuviai nuo senovės susirišę su gamta. Jie buvo girių žmonės. Gal todėl ir Lietuvos partizanai buvo pasivadinę miško broliais. Žengiant į Vakarų pasaulį būtina išlaikyti gerąsias tautos sąvibes, kurios dažnai jau užgoziamos kosmopolitinių idėjų ir pseudo-kultūros. Tad reikia atrasti save naujame pasaulyje.

Dailininkas Rimantas Dichavičius kalbėjo tema „Lietuvos meno tradicija“. Jis jautriai prisiminė sunkią dvasinę ir kūrybinę menininko būklę sovietmetėje, kada visa kūryba turėjo paklusti prievartai. Pripažino, kad reikės dar daug laiko, kol bus sugrįžta iš tos nelemtos praeties. Toliau prelegentas kalbėjo apie laisvę kurti, tačiau pažymėjo, kad neretai šia laisve piktnaudžiaujama, ji dažnai išvaizduojama be jokios atsakomybės. Gaila, kad Dichavičius

paskaitos temos neišvystė objektyviau, o kalbėjo labiau apie save.

Meno temos buvo pratęstos ir dailininkės R. Kmieliauskaitės pranešimu. Ji kalbėjo tema „Menas, grožis, harmonija“. Klausytojai dalyvavo diskusijose, o vėliau turėjo progą apžiūrėti dailininko Antano Kmieliausko darbų parodėlę.

Po pietų Jurbarko kultūros rūmų auditorijoje įvyko studijų dienų dalyvių ir jurbarkiečių susitikimas su poetu Bernardu Brazdžioniu ir jo kūryba. Didžiule sale buvo pilnutėlė. Jurbarkiečiai vėliau dėkojo studijų savaitės rengėjams už suteiktą progą pamatyti ir išgirsti gyvą poetą Brazdžionį.

Tačiau prieš pat šią poezijos šventę buvo įteikta kasmetinė, jau tradicija tapusi, „I laisvė“ fondo premija už Lietuvos rezistencijos istorinius tyrimus. 1997 metų premija buvo paskirta Seimo nariui, *Laisvės kovų archyvo* viename iš redaktorių, Algiiui Kašėtai. Komisijos aktą perskaitė jos narys Juozas Tumelis, o 4,000 litų premiją įteikė ir pasveikino Juozas Baužys. Premijos mectenas šiemet buvo dr. Juozas Kazickas. Algis Kašėta savo žodyje pažadėjo ir toliau tyrinėti Lietuvos partizanų veiklą.

Bernardo Brazdžionio poezijos šventėje deklamavo pats poetas ir kiti programos dalyviai: Antanas Kasiulis (už poetą „Šaukiu aš tautą“ deklamavimą dar 1940 metais nutėistas), aktorai — E. Stančiukas, O. Dautartaitė, J. Raitė Onušaitienė, Raimundas Butkus ir Mėta Valušaitytė. Brazdžionio žodžiams parašytas dainas atliko Tremtinių ir politinių kalinių choras „Versmė“. Buvo didžiulės ovacijos ir padėkos šauksmai.

Po šios poezijos šventės visi rinkosi į aikštę, kur studijų savaitės rengėjams ir dalyviams padėkos žodžius „I laisvė“ fondo vardu tarė Juozas Baužys. Buvo nuleista vėliava ir sugiedotas Lietuvos himnas.

Nijolė Banienė

„Laiptai“ (kairėje), 1997, akrilis 30" x 24"

„Šėteliai“ (dešinėje), akrilis 36" x 24"

Kur giria žaliuoja...

Lietuviškų dainų ir operėčių arijų koncertų laukiant

MARIJA REMIENĖ

Prasidėjo renginiai jūdus rudens sezonas. Jau kuris laikas laikraščiai ir radijas skelbia ateinančius kultūrinius renginius. Šis sezonas ypač turtingas koncertais. Tai rodo, kad lietuviai myli dainą, kad daina jungia ir džiugina lietuvių širdį. Mūsų dainose yra sudėtos visos tautos skausmai, džiaugsmas, pasiryžimai ir meilė.

Daugel metų išeiviai Amerikoje galėjo džiaugtis savo meninėmis pajėgomis. Po Antrojo pasaulinio karo išbėgę tautos dalis atsikūrė Amerikoje. Į JAV atvyko daug operos žvaigždžių, žymių solistų ir dainininkų. Susikūrė chorai, stiprūs ansambliai, kurie tvirtina mūsų dvasią ir neleidžia mums pamiršti paliktos tėvynės.

Gyvenimas bėga. Niekas nestovi vietoje. Negrįžtamai išeina mūsų brangūs tautiečiai. Mūsų meninės jėgos palaipsniui visai sumenkėjo. Tačiau esame laimingi, kad Lietuva tapo nepriklausoma: galime bendrauti ir pasikviesti geriausias menininkas iš tėvynės, kurie mus toliau džiugina savo didžiais talentais ir kartu mus jungia su naujaisiais ateiviais į šį kraštą.

Dar šį spalio mėnesį *Draugo* dienraštis pasirodys pasikviesti iš Lietuvos tris jaunesiosios kartos solistus ir suteikti progą mūsų tautiečiams keliuose teltiniuose pasidžiaugti lietuviškomis dainomis. Šie menininkai turi paruošę labai nuotaukiančią programą. Visos dainos bus lietuvių kalba. Programoje yra ne tik Lietuvos, bet ir išeivijos kompozitorių sukurtų dainų, o dalis programos bus ištraukos iš operėčių. Koncertai vyks Lemont, Illinois, Čikagoje, Los Angeles, Cleveland'e, Detroit'e, St. Petersburg, Florida, ir Kanadoje.

Solistė Aušra Cicenaitė

Aušra Cicenaitė — sopranas, Kauno muzikinio teatro solistė. 1988 metais baigė Lietuvos Valskybinę muzikos akademiją, profesorius V. Prudnikovo dainavimo klasę. Nuo 1990 metų Aušra Cicenaitė dainuoja pagrindinius vaidmenis operose ir operetėse. Yra paruošusi ir atlikusi 15 skirtingų vaidmenų, kaip, pvz., Celina „Don Giovanni“ operoje, Gilda „Rigoletto“, Marcelina „Fidelio“, Adina „Meilės eliksyrė“, Margarita „Faustė“, Rutele „Jurate ir Kastytis“, Marta „Martha“ bei daugelį partijų operetėse ir miuzikluose.

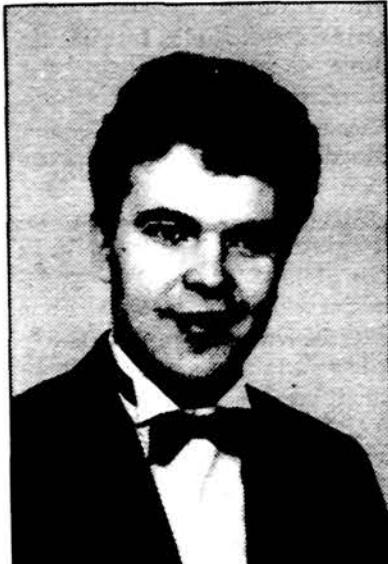
Solistė Aušra Cicenaitė dainuoja ne tik Lietuvoje, bet yra koncertavusi Švedijoje, Kanadoje ir JAV. Čikagiečiai ją prisimena Banaicio operoje „Jurate ir Kastytis“ Ruteles rolėje. Ji Čikagoje puikiai pasirodė po operos specialiajame koncerte, kur pasizymėjo kaip patyrusi dainininkė. Kita Aušros Cicenaitės stiprybė yra jos sceninė laikysena. Nors dar jauna, Cicenaitė jau yra teatro primadona. Tą ji patvirtina kiekviename spektaklyje. „Dainininkės balsas gerai sustyguotas“. Maloniai, lygiai skamba tiek aukštame, tiek viduriniuose registruose. Be to, solistė Aušra Cicenaitė yra jautri, dėmesinga, muzikali. Taip jos dainavimas apibūdintas *Kauno dienoje* 1995 metais.

Solistas Vaidas Vyšniauskas

Vaidas Vyšniauskas, tenoras, profesorius Virgilijaus Noreikos mokytis. Lietuvos Muzikos

Aušra Cicenaitė
Jono Daniūno nuotrauka

Vaidas Vyšniauskas

akademijos magistras. Savo koncertinę veiklą jis pradėjo 1991 metais, dainuodamas Muzikos akademijos ir Lietuvos miestų scenose. Plečiantis repertuarui, Vaidas Vyšniauskas buvo kviečiamas dainuoti Valskybinės filharmonijos, Lietuvos muzikų draugijos bei privatių asmenų. Operos solisto karjerą pradėjo 1994 metais, debiutuodamas Vilniaus operos teatro scenoje, atlikdamas Gastono vaidmenį „Verdi „Traviatoje“. Vėliau yra sukūręs kitus vaidmenis: tiek pagrindinius, tiek antraeilus, kuriuos jis atlieka Vilniaus operos teatre ir Kauno muzikinio teatro scenose. Vaidas Vyšniauskas meniniu požiūriu sparčiai bręstantis solistas. Studijos aukštojoje Muzikos akademijoje pas meistrus, kaip Virgilijų Noreiką, leidžia tikėtis, kad jis užpildys tenorų stoką. Jų labai reikalinga Lietuvos teatru. Daug kas Čikagoje solistą Vaidą Vyšniauską vadina „lietuviškuoju Pavarotti“, nes jau tris sykius jis talkino Čikagos Lietuvių operai. Ateinančių pavasarį vėl jis dainuos kartu su solistu Virgilijum Noreika Čikagos Lietuvių operos spektaklyje.

Eugenija Kuprytė

Kauno muzikiniame teatre po spektaklio „West Side Story“ *Kauno diena* 1995 metais rašė stiprių pagiriamųjų žodžių: „Pagrindinį Tonio vaidmenį atlikęs solistas Vaidas Vyšniauskas be dublerio (antrinkol), yra sudėtingas. Jis turi išties malonaus tembro, lankscios frazuotės tenorą, tikslų ritmo pojūtį ir gerą, organišką, betarpišką vaidybos techniką“.

Pianistė Eugenija Kuprytė

Lietuva yra menininkų kraštas ir gali didžiuotis meno talentais. Viena iš jų yra Eugenija Kuprytė, į kurią atkreiptas dėmesys Lietuvoje kaip į gabią akompaniatorę, pianistę. Eugenija gimė 1975 metais menininkų šeimoje. Nuo lopšio jai skambėjo muzikos garsai; mama pianistė, tėvas operos solistas. Muzika jai įgimtas dalykas, todėl ji pasirinko ir baigė M. K. Čiurlionio menų gimnaziją 1993

metais. O 1995 metais Eugenija Kuprytė tapo Juozo Gruodžio pianistų-koncertmeisterių konkurso laureate. Be to, tais metais ji tobulinosi tarptautiniuose meistrų kursuose Šveicarijoje, Zūrich'e pas profesorių R. Buchbinder. 1995 metais Eugenija, kartu su tėvu solistu Vincentu Kupriu, lankėsi Čikagoje, kur jam akompanavo. 1996 metais Eugenija dalyvavo tarptautiniuose meistrų kursuose Austrijoje, kuriems vadovavo Vienna Aukštosios muzikos mokyklos profesorius A. Jenner. Šiuo metu mokosi Lietuvos muzikos akademijoje profesorius O. Steinberg fortepijono klasėje. Jos piano recitalis įvyko 1996 m. gruodžio 18 d., kur ji buvo aukštai įvertinta.

Ši menininkų trijulė sudaro puikiai pasiruošusių, kylančių solistų dainos vieneta. Jie šiems koncertams ruošiasi pusantrų metų. Tad priimkite juos ir gerokimės jų dainų garsais.

Solistų Aušros Cicenaitės ir Vaido Vyšniausko bei akompaniatorės Eugenijos Kuprytės koncertai vyks šia tvarka: spalio 4 dieną Lemont, Illinois, Lietuvių dailės muziejuje; spalio 5 dieną Čikagoje, Jaunimo centre; spalio 12 dieną Los Angeles; spalio 18 dieną Cleveland'e; spalio 19 dieną Detroit'e, o lapkričio 5 dieną St. Petersburg'e, Florida.

Mieli tautiečiai yra nuosirdžiai kviečiami gausiai atsilankyti į šiuos koncertus. „Dainos Tau, Tėvyne“ programa visur pradijungs ir maloninauteis savo lietuviškomis dainomis. Be to, tai bus didelė parama *Draugui*. Kiekviena auka tiesiogiai *Draugui* ar per jo ruošiamus renginius yra didžiai įvertinama. Surengti tiek koncertų pareikalauja daug talkininkų. Visų lietuviškų vietovių rengėjai bei jų talkininkai neima jokio atlyginimo. Jiems ir visiems atsilankiusiems į koncertus *Draugas* iš anksto labai dėkoja.

Alfonso Dargis
Iš Čiurlionio galerijos, šventinčios 40 metų sukaktį, rinkinio

Dalia Prikockytė-Staniškienė

DAINAVA

1997 liepa — Ateitininkų sendraugių stovykla

PIRMADIENIS

Lyja, ir lyja, ir lyja...
Plauna šiltas vasaros lietus
Žalią žolę, pušis ir kalnelius,
tekančius upeliais
šilto vasaros lietaus...

Pirmos stovyklos dienos krikštas,
Nuplaunantis kelionės dulkes,
Vasaros dienos karštį,
Palaistantis pievų geles
Ir stovyklautojų įraudusius
skruostus...

Lyja, ir lyja, ir lyja...
Viešpatie, ačiū už šiltą vasaros
lietų,
Už žalią žolę, pušis ir kalnelius
tekančius upeliais
šilto vasaros lietaus...

Viešpatie, ačiū Tau už ašaras,
Tekančias skruostais,
Už džiaugsmo ir padėkos ašaras,
Kai lyja šiltas vasaros lietus
Dainavoj...

Lyja, ir lyja, ir lyja...

ANTRADIENIS

Debesėliais pasipuošęs dangus...
Pakeltos vėliavos, vėjelio supamos
Ieško saulės...
Jau nebelyja...

Malda, giesmė ir stovyklautojų
linksmi balsai
Vis kyla, kyla į padanges
ir susimaišo
Su Spygliaus ežero vandens
viliojančia versme...

Ir laukia saulės spindulių
žiedai laukų žalių
ir kryžtaujantys stovyklautojai...

Ir laukiam saulės spindulių visi
lyg šilto Dievo ženklo iš Danguaus...
Ir tikim: jie yra
už sidabru atastų debesų...
Ir žinom: laimina Kūrėjas jų
ir mus, ir žalią lauką,
Ir Spygliaus vandenį, rūkų pakibusį,
Kai baigiasi diena
ir vakaro vėsoj
naktis rami arčiau...

TREČIADIENIS

Vaikai ratelį eina:
„Jurgeli, meistreliai...“
Ir mato sviedinį, ir gauda...
Aš sėdžiu ant suolo
ir stebiu: viena...

Bet ne viena esu:
Vėjelis, saulė skverbiasi
pro plyšį debesų,
Ir paukščių čiulbesys
vaikų daina atastus...

O aš viena...
Ne, ne viena:
Yra čia Dievo Meilė begalinė!
Jaučiu ją vėjo ir vaikų dainoj,
Ir paukščių čiulbesų...

Dalia Prikockytė-Staniškienė su vaikais šiu metų vasarą Dainavoje

O Viešpatie, dekoju Tau už vėją,
už šį rytą,
už klegesį vaikų
prie Spygliaus
beaustančios dienos...

KETVIRTADIENIS

Saulutė šviečia nuo pat ryto —
Saulutė motinėle.
Graži, nauja diena prašvito,
Pakėlė galvas geles...

Balsai paukščių giesmininkų
Skardena nuo pat ryto
Ir sveikina saulutę:
Nauja diena prašvito!

Virš ežerėlio rūkas kyla...
Nauja diena prašvito!
Paukšteliai sveikina Kūrėją
Nuo pat ankstyvo ryto!

Nuo pat ankstyvo ryto
Saulutė motinėle...
Ir lenkia galvas Jam
Laukai, miškai ir geles...

Laukai, miškai ir geles
Kūrėjui dovanoja
Vėjelio, paukščių dainą —
Tą amžiną simfoniją...

PENKTADIENIS

„Ten, kur dainos — Dainava...“
Vaikų dainelė neša vėjas
Ir skrenda ji virš Spygliaus ežero —
Ramaus, ramaus šį rytą
Ir kyla į dangaus mėlynę,
Ir krenta vėl žemyn,
Ir ripuliuoja ežero ramaus paviršiu
Tarytum pasaka skaidri,
Nušvitęs sidabru...

„Ten, kur lietus — Lietuva...“
Ir vaikiškus balsus nusinešė
paukšteliai,
Ir saulės spindulių,
Lyg siūlu auksiniu
Daina dangun pakilo...

„Ten, kur dainos — Dainava...“
O Viešpatie, priimk
Vaikų nerūpestingą dainą
Virš ežerėlio skriejančią į tolį
Ir kylančią su saulės spinduliais auksiniais
Į neaprepiamą dangaus mėlynę...

ŠEŠTADIENIS

„Dieve, noriu būti geras Tavo vaikas...“
Vaikų giesmė, vaikų daina,
Mišių malda, jaunų širdžių sudeta,
Ir rožinio malda dar kartą pavėsy medžių...
Tevų vaidinimas ir linksmas juokas,
Nuskriejęs į laukus ir Kryžių kalną,
Kur žvakes už partizanų vakar
susmeigėm...

Ir vaišės pyragelių lauke, po ąžuolu...
Ir pokalbiai rimti,
Pradėti dieną saulę...
Galvot ir veikti verčiantys kalbėtojo minčių
aruodo žodžiai...
Ir padėkos visiems, visoms —
už rūpestį, už meilę, darbą ir kantrybę,
Sukviečiant mus visus
Į šį nuostabių Viešpaties kampelį:
Atsigaut, padraugaut, pasigėrėt
Laukų tyloje, svirplių garsais
ir vienas kito artumu...

„Dieve, noriu būti geras Tavo vaikas...“
Vaikų giesmė, vaikų daina...
Ir žvaigždės — jų tiek daug šį vakarą! —
Lyg geros Dievo akys lydi mus
į poilsį nakties...

SEKMADIENIS

„Eisim, broleliai, namo, namo...“
O kur namai?!
Ar Clevelande, ar Čikagoje, ar Detroito?
Ar nuostabiam krašte pasaulio —
Lietuvoje?...

Ar čia? — Ar Dainavoj namai? —
Šilti, mieli, lietuviški
Mūsų laukiantys nuolat sugrįžtančių:
Dainuoti, melstis, paskaitų klausyti,
Spyglio viliojančiam pasipliuškent,
Juoku ir užesiu vaikų užlieti gamtą...

„Eisim, broleliai, namo, namo...“
Ir grįšim vėl, ir vėl atgal,
Nes čia NAMAI,
Čia LIETUVA su kryžių kalnu
(Nors ir mažiau jų čia, negu tenai —
už marių...)

O Viešpatie, dekoju Tau už viską:
Už nuostabių draugų, vaikų, vaikų
sūkurį savaitę!

Ir tuos, kurie čia sukviečia visus,
Ir tuos, kurie atvyko...
Ir laimink mus visus,
Kol vėl atgal visi sugrįšim...

(Šį rudenį Dievo Motinos parapija Cleveland'e leidžia Dailios Staniškienės eilėraščių rinkinį.)

